

Tolstoy Leo

Isäntä ja renki

Лев Толстой
Isäntä ja renki

«Public Domain»

Толстой Л. Н.

Isäntä ja renki / Л. Н. Толстой — «Public Domain»,

Содержание

ISÄNTÄ JA RENKI	5
I	5
II	9
III	12
Конец ознакомительного фрагмента.	13

Tolstoy Leo, graf Isäntä ja renki

ISÄNTÄ JA RENKI

I

Se tapahtui 70-luvulla, talvella, Nikolainpäivän jälkeisenä päivänä. Pitäjäässä oli juhla ja kauppias Wasili Andrejitsh Brehunov, majatalon pitäjä, ei voinut olla poikessa, hänen kun kirkonisäntänä piti olla kirkossa ja sitte kotona ottaa vastaan ja kestitä sukulaisia ja tuttavvia. Mutta niin pian kuin viimeiset vieraat olivat lähteneet pois, alkoi Wasili Andrejitsh heti hankkiutua matkalle naapuriin kartanon omistajan luo, jonka kanssa jo kauan oli eräästä metsästä kauppaa hieronut. Wasili Andrejitsh teki kiirettä, ett'ei kaupungin kauppamiehet kerkiäisi ennen häntä tehdä tuota edullista kauppaa. Nuori kartanon herra pyysi metsästä kymmenen tuhatta ruplaa sen tautta vaan, että Wasili Andrejitsh tarjosi siitä seitsemän. Metsän oikeasta arvosta oli se kuitenkin ainoastaan kolmas osa, Wasili Andrejitsh olisi ehkä tinkinyt vieläkin enemmän hinnasta, sillä metsä oli hänen piirissään ja hänen ja muiden maakauppiaitten kesken oli jo ammoin olemassa semmoinen järjestys, ett'ei toinen kauppias korottanut hintaa toisen piirissä; mutta hän tiesi, että muita metsänostajia oli aikeessa mennä kauppaa hieromaan Gorjatshkinin metsästä, ja hän päätti heti lähteä ja lopettaa asia kartanon herran kanssa. Ja sen tautta hän, niinpian kuin juhla oli ohi, otti arkustaan 700 ruplaa, lisäsi niihin huostassaan olevia kirkon rahoja 2,300, jotta kaikkiaan oli 3,000 ruplaa, ja ne tarkkaan luettuaan ja pantuaan lompakkoon oli valmis lähtemään.

Renki Nikita, ainoa Wasili Andrejitshin rengeistä, joka sinä päivänä ei ollut humalassa, juoksi hevosta valjastamaan. Nikita sen tautta ei ollut humalassa sinä päivänä, että hän oli juoppo ja nyt paastosta asti, jota ennen oli viinaan menettänyt sekä takkinsa että saappaansa, oli vannomalla päättänyt olla juomatta eikä juonutkaan toista kuukautta. Silläkään kertaa hän ei juonut, vaikka juhlan ensimmäisinä päivinä viljanaan vuotava viina siihen häntä kovasti viettelikin.

Nikita oli viidenkymmenen vanha mies, naapurikylästä kotoisin. Hän ei ollut oma isäntänsä, niinkuin hänestä sanottiin, vaan suurimman osan elämästään hän oli ollut palveluksessa muilla. Joka paikassa pidettiin häntä arvossa hänen työteliäisyytensä, sukkeluutensa ja voimansa tähden, pääasiallisesti kuitenkin hänen hyvän, miellyttävän luonteensa tähden; mutta ei missään hän pysynyt kauempaa aikaa, sillä pari kertaa vuodessa, jopa välistä useamminkin, hän juopotteli ja silloin sitä paitsi menetti viinaan kaikki päältänsä ja kävi raivoisaksi ja toraisaksi. Wasili Andrejitshkin oli jo muutamia kertoja ajanut hänet luotaan, mutta ottanut sitte taas takaisin, sillä hän piti arvossa hänen rehellisyyttään, rakkauttaan eläimiä kohtaan ja ennen kaikkea vähäpalkkaisuuttaan. Wasili Andrejitsh ei maksanut Nikitalle 80 ruplaa palkkaa, minkä sellaisen rengin olisi pitänyt saada, vaan noin 40, jotka antoi hänelle ilman tiliä, vähinerin, ja enimmäkseen tavarassa kalliista hinnasta puodista eikä rahassa.

Nikitan vaimo, Martta, reima muija, joka ennen oli ollut kaunis nainen, emännöitsi kotona kasvavan pojan ja kahden tytön kanssa. Nikitaa hän ei pyytänytäkään luoksensa asumaan ensiksikin sentähden, että jo 20 vuotta eli erään tynnyrintekijän, toisesta kylästä olevan miehen kanssa, joka majaili samassa talossa, ja toiseksi sentähden, että hän, vaikka kohtelikin miestään, miten tahtoi, kun tämä oli selvänä, pelkäsi häntä kuin tulta, kuin hän oli humalapäissään. Nikita oli näet kerran, kun oli kotona juonut päihinsä, luultavasti kostaakseen vaimolleen kaiken selvänä kärsineen nöyrytyksensä, murtanut auki hänen kirstunsa, ottanut sieltä kaikki hänen kalliimmat koristeensa ja kirveellä hakkuupölkkyllä pieniksi pirstaleiksi paloittelut kaikki hänen röijynsä ja hameensa. Koko Nikitan

ansaitsema palkka annettiin hänen vaimolleen eikä Nikita ollenkaan pannut sitä vastaan. Niinpä nytkin Martta paria päivää ennen pyhää tuli Wasili Andrejitshin luo ja otti häneltä vehnäjuuhoja, teetä, sokeria ja pullollisen viinaa, kaikkiaan kolmella ruplalla, sekä vielä viisi ruplaa rahassa. Tästä kaikesta hän vielä kiitti, niinkuin mistäkin hyvästä työstä, vaikka Wasili Andrejitshin vähintään olisi ollut 20 ruplaa maksettava.

– Ollaankos me sinun kanssasi mitä sopimusta tehty? – sanoi Wasili Andrejitsh tavallisesti Nikitalle. – Kun tarvitset, niin ota, sittepähän sen taas työllä ansaitset. Eikä minun luonani tehdä niinkuin muualla, että saat palkkaa ja tiliä odottaa ja vielä palkasta rangaistukseksi osa poisluetaan. Täällä käypi kaikki rehellisesti. Sinä kun minulla palvelet, niin en minäkään sinua jätä. Kun hätä tulee, niin minä kyllä päästän. – Ja näin puhuessaan Wasili Andrejitsh oli ihan vakuutettu, että hän oli Nikitan hyväntekijä. Osasipa hän niin varmasti sen sanoa, että kaikki, Nikitasta alkaen, myönsivät hänen haastavan oikein.

– Ka, ymmärrähän minä sen, Wasili Andrejitsh, ja palvelenhan minä teitä kuin omaa isääni, parastani koetan, varsin hyvin sen ymmärrän, – vastasi Nikita, varsin hyvin ymmärtäen, että Wasili Andrejitsh petti häntä, mutta samalla tuntien, ett'ei ollut koettelemistakaan selvitellä laskujaan, vaan että piti elää siinä niin kauan kuin ei toista paikkaa ollut ja ottaa mitä annettiin.

Saatuinaan isännän käskyn valjastaa hevosen, lähti Nikita nyt, niinkuin ainakin, iloisesti ja mielellään, astuen reippaasti ja kevyesti hanhen tavoin käyvillä jaloillaan, liiteriin, otti sieltä naulasta tupsukkaat suitset ja niitä helisytellen meni sulettuun talliin, jossa seisoi erillään se hevonen, jonka isäntä oli käskenyt valjastaa.

– Vai tuli jo sinun ikävä, tuhmuri? – puheli Nikita vastatessaan hirahtamiseen, jolla häntä tervehti keskikokoinen, nöyrä, hiukan matalalanteinen, tummanruskea orit, joka seisoi yksin tallissa. – No, no! Vielä tuossa kerkiät, annahan kun ensin juotan sinua, hölmö, – puhutteli hän hevosta aivan kuin ymmärtäväistä olentoa ja, pyyhkäistyään takin liepeellä hevosen pölyistä, keskeltä uurteelle lihavoittunutta selkää, pani sen kauniiseen, nuoreen päähän suitset, korjasi korvia ja tupsua ja riimun heitettyään, meni juottamaan. Varovasti astuttuaan ulos tallista alkoi Rusko tepastella ja vikuroida, ollen potkaisevinaan takajalallaan Nikitaa, joka hänen kanssaan kilvan kaivolle juoksi.

– Kujeile, kujeile, veitikka! – puheli Nikita, joka tiesi, miten varovasti Rusko heitteli takajalkaansa sillä ainoastaan koskettaakseen hänen turkkiaan eikä potkaistakseen, ja joka hyvin rakasti tätä hevosen kujetta.

Juotuaan kylmää vettä hevonen vähän aikaa seisoi, puhalsi, liikutellen märkiä huuliaan, joiden karvoista tippui sankoon kimaltelevia pisaroita, ja kuorsahti.

– Kun et tahdo, niin ole ilman, sittepähän sen tiedän; eläkä enää pyydäkään, – sanoi Nikita ihan vakavasti ja tarkkaan selitellen Ruskolle, mitä teki. Ja taas juoksi hän liiterin luo, suitsista vetäen potkivaa ja pelmuavaa iloista nuorta hevosta.

Muita renkejä ei siinä ollut. Oli vaan muudan vieras, keittäjättären mies, joka oli tullut sinne pyhänä käymään.

– Menhän, hyvä mies, kysymään, – sanoi Nikita hänelle, – minkä re'en kāskee panemaan, suuren vai pienen?

Mies meni taloon ja palasi kohta takaisin ilmoittaen, että käskettiin panemaan pieni reki. Nikita oli sillä välin jo pannut valjaat hevosen selkään, kiinnittänyt setolkan ja, kantaen toisella kädellään köykäistä, maalattua vempellettä, toisella taluttaen hevosta, astui liiterissä olevan kahden re'en luo.

– Pannaan pieni sitte, – sanoi hän ja talutti aisoihin viisaan hevosen, joka koko ajan kujeili ja oli häntä puraisevinaan. Ja vieraan miehen auttaessa alkoi hän valjastaa.

Kun kaikki jo oli melkein valmiina ja ohjakset vaan vielä olivat kiinni pantavat, niin Nikita lähetti vieraan miehen hakemaan liiteristä olkia ja aitasta säkkivaatteen.

– Kas niin! No, elä pönkyttele! – sanoi Nikita, painellen rekeen vieraan miehen tuomia tuoreita olkia. Ja nyt anna vaate, niin peitetään. Kas noin, nyt se hyvä tulee, – sanoi hän, peitellen olkia ja tukkien niitä joka taholta istuimen ympäri.

– Suur' kiitos, hyvä mies, sanoi Nikita miehelle, kahden käypi aina sukkelammin. – Ja selvitettyään ohjaket, istuutui Nikita pukille ja antoi lähtemään pyrkivän hyväluontoisen hevosen juosta pihan portille.

– Nikita kulta, Nikita hoi! – huusi hänen jälkeensä, juosten kiireesti ulos talosta, seitsenvuotias poika, jolla oli päällään lyhyt musta turkki, jalassa valkoiset vilttisaappaat ja päässä karvalakki. – Ota minut istumaan! pyysi hän lapsen äänellä, pannen juostessaan turkkinsa nappeja kiinni.

– No, no, tule, kultaseni, – sanoi Nikita, seisautti hevosen, otti talon ilosta loistavan pojan rekeen ja ajoi ulos tielle.

Kello kävi kolmatta. Oli pakkaneen, – noin 10 astetta, pilvinen ja tuulinen ilma. Pihalla tuntui tyyneltä, mutta maantiellä puhalteli kova tuuli. Naapuritalon liiterin katolta tuiskusi kuin lakaisemalla lunta ja nurkassa, saunan luonna, pyöritteli pyry. Tuskin oli Nikita ajanut ulos ja kääntänyt hevosen portaiden eteen, kun Wasili Andrejitshkin, paperossi hampaissa ja lammasnahka-turkissa, joka oli kovaan ja alas vyöllä vyötetty, astui eteisestä kuistiin, jonka lumiseksi tallattu lattia vingahteli hänen vilttisaappaattensa alla, ja seisattui korjaamaan turkkinsa kaulusta. Kauluksen käret hän käänsi sisäänpäin molemmin puolin punakkaita ja, paitsi viiksiä, sileiksi ajettuja kasvojaan, ett'ei nahka kastuisi hengittämisestä.

– Katsos vekkulia, kun jo siihen kerkisi! – sanoi hän, nähtyään poikansa istuvan re'essä ja vetäen suunsa nauruun niin, että hänen valkoiset hampaansa näkyivät, Wasili Andrejitsh oli maistellut vieraiden kanssa, ja oli sen tähden tavallista enemmän tyytyväinen kaikkeen, mikä oli hänen omaansa, ja kaikkeen, mitä hän teki. Hänen kalpea ja laiha vaimonsa, joka oli raskaana ja jonka pää hartioita myöten oli villahuiviin kääritty niin, että vaan silmät näkyivät, oli tullut saattamaan ja seisoi hänen takanaan eteisessä.

– Ottaisit toden perään Nikitan mukaan, – sanoi hän, arasti astuen oven takaa esiin. Wasili Andrejitsh ei vastannut mitään, vaan sylkäisi.

– Rahoja viet, – jatkoi hänen vaimonsa samaan valittavaan nuottiin.

– Ja jos vielä Jumalan ilma tulee. Todenperään.

– Niinkuin en minä tietä tuntisi, vai, että aina pitää saattaja mukana olla? – sanoi Wasili Andrejitsh samalla luonnottomalla äänen painolla, jolla hän tavallisesti puhutteli ostajia ja myyjiä, nähtävästi ihaellen omaa puhettaan.

– Ota nyt todenperään. Rukoilen sinua Jumalan tähden! – sanoi vaimo uudelleen, kiertäen huiwinsa toiselle puolelle.

– Sekös nyt kiusaa!.. Minnekä minä hänet otan?

– Wasili Andrejitsh, minä kyllä olen valmis lähtemään, – sanoi Nikita iloisesti. – Kunhan vaan hevosille ruokaa antaisivat poissa ollessani – lisäsi hän kääntyen emäntään päin.

– Kyllä minä pidän huolen, Nikita hyvä, Simon käsken antamaan, – sanoi emäntä.

– No, lähdenkö minä sitte, Wasili Andrejitsh, vai? – sanoi Nikita odotellen.

– Näkyy pitävän eukon mieltä noudattaa. Vaan jos lähteäksesi, niin mene ja pane lämpimämpi kauhtana päällesi, – sanoi Wasili Andrejitsh, jälleen hymyillen ja vilkuttaen silmää, katsellessaan Nikitan kainaloista, selästä ja liepeistä repeytynyttä, likaista ja jos jossakin hyvässä ollutta turkkia.

– Kuulehan, mieshyvä, tulehan pitelemään hevosta! – huusi Nikita samalle vieraalle miehelle.

– Minä itse, minä pitelen! – sanoi poika, ottaen palelevat, punaiset kätensä taskuista ja tarttuen kylmiin nahkaisiin ohjaksiin.

– Vaan elä kauan kauhtanaasi laittele! Joutuun! huusi Wasili Andrejitsh, ilkuillen Nikitalle.

– Tuossa tuokiossa olen valmis, Wasili Andrejitsh, – sanoi Nikita ja juoksi, paikatut ja likaiset saappaat käret sisäänpäin käännettyinä, pihan poikki tupaan.

– Lennätä pian, Arinushka, uunilta takkini, isännän kanssa lähteä pitää! – sanoi Nikita, tullen tupaan ja siepaten vyön naulasta.

Piika, joka oli maannut päivällisen jälkeen ja nyt asetti samovaarin kiehumaan, tuli Nikitan kiireestä iloiseksi ja otti sukkelaan uunilta hänen siellä kuivaneen, huonohkon, kuluneen kauhtanansa, puisteli ja pehmitteli sitä.

– Nytkös tulee hyvä isännän kanssa ajella, – sanoi Nikita keittäjättärelle, sillä hyvänsävyisestä kohteliaisuudesta lausui hän aina jotakin sille, jonka kanssa jäi kahden kesken. Ja kiertäen vyötäisiensä ympäri kapean, kuluneen vyön, veti hän sisäänpäin muutenkin laihan mahansa ja kiristi vyön niin kovaan, kuin suinkin jaksoi.

– Kas niin, – sanoi hän sen jälkeen, ei enää keittäjättärelle, vaan vyölle, jonka päitä hän tuppaili vyön ja turkin väliin. – Nyt et pääse ulos hyppäämään! – ja hartioitaan kohoutettuaan, jotta olisi väljempi käsivarsissa, puki hän kauhtanan päällepäin, sitäkin selästä ja kainaloista avarammaksi korjaillen, ja otti hyllyltä rukkaset. No, nyt on hyvä.

– Panisit e'es toiset jalkineet, Nikita, – sanoi keittäjätär, – kun ovat saappaasi noin huonot.

Nikita seisattui, ikäänkuin jotakin muistettuaan.

– Pitäisipä panna... Vaan välttäähän se näinkin; eihän tuo oo pitkä matka! Ja hän juoksi ulos pihalle.

– Eiköhän sun tule kylmä, Nikita hyvä? – kysäisi emäntä, kun hän tuli re'en luo.

– Vielä mitä, lämminhän tässä on kovin, – vastasi Nikita, korjaillen olkia re'en sevässä, niillä jalkojaan peittääkseen ja pistäen piiskan olkien alle, se kun oli tarpeeton nöyrälle hevoselle.

Wasili Andrejitsh istui jo re'essä, jonka kuperan perän hän kaksine turkkineen milt'ei yksin täytti, tarttui heti ohjiin ja antoi mennä. Kun hevonen jo oli liikkeessä hyppäsi Nikita vasemmalta etupuolelle ja jätti toisen jalkansa re'estä ulos.

II

Jalokset hiukkasen narahtivat, kun nöyrä orit vetäisi reen liikkeelle ja lähti nopeasti polkemaan kylän tasaiseksi ajettua, jäätynyttä tietä.

– Minnekäs sinä takerruit? Annapas tänne piiska, Nikita, – huudahti Wasili Andrejitsh, nähtävästi hyvillä mielin huomattaessaan poikansa, joka oli hypännyt taakse reen kannaksille seisomaan. – Minä sinut opetan! Juokse äidin luo, nulikka!

Poika hyppäsi pois. Rusko astui ensin nopeammin ja potkaisi sitte juoksuun.

Siinä kylässä, jossa Wasili Andrejitsh asui, oli kuusi taloa. Kohta kuin olivat ajaneet viimeisen, sepän talon ohitse, tunsivat he, että tuuli oli paljoa vinhempi, kuin olivat luulleetkaan. Tie katosi melkein kokonaan. Reen jalaksen jälet tuisku ajoi heti umpeen ja tien saattoi huomata ainoastaan siitä, että se oli korkeammalla. Koko kenttä pyrysi ja taivaan rantaa ei erottanut ollenkaan. Metsä, joka aina näkyi hyvin, häämöitti vain lumituiskun läpi. Tuuli kävi vasemmalta, puhalsi koko ajan Ruskon harjan toiselle puolelle, jopa sen solmuun sidotun hännänkin käänsi syrjään ja painoi tuulen puolella istuvan Nikitan kauhtanan pitkän kauluksen hänen kasvojaan ja nenäänsä vasten.

– Ei pääse oikein juoksemaan lumen takia, – sanoi Wasili Andrejitsh hevosestaan ylpeillen. – Kerran kun Pashutinossa kävin, niin puolessa tunnissa vei perille.

– Mitäh?

– Pashutinoon, sanoin, puolessa tunnissa ajoin.

– Tietäähän sen, nöyrä hevonen! sanoi Nikita.

He vaikenivat. Mutta Wasili Andrejitshin teki mieli puhella. Hän alkoi Nikitan vaimon ja tynnyrintekijän välisestä suhteesta, vakuutettuna, että Nikitan piti olla mielissään siitä, jotta sai tarinoida niin mahtavan ja ymmärtäväisen miehen kanssa, kuin hän, eikä hänen päähänsäkään pälkähtänyt, että tuo keskustelu voi olla Nikitalle epämiellyttävä.

Tuulen takia ei Nikita oikein kuullut isännän sanoja, vastasi niihin välinpitämättömästi ja puhe kääntyi toiselle tolalle.

– No, kevääksi kai ostat hevosen itsellesi? – alkoi Wasili Andrejitsh uudesta aineesta.

– Taitapa olla ostettava, – vastasi Nikita, avaten kauhtanan kaulusta ja kumartuen isäntään päin.

Tämä puhe nyt kiinnitti Nikitan mieltä ja hän tahtoi kuulla kaikki.

– Poika on jo isoksi kasvanut, pitää itsensä kyntää eikä aina muilla työt teettää, – sanoi hän.

– Ka, osta minulta ruuna, paljoa en siitä pyydä, huusi Wasili Andrejitsh innostuneena, kun pääsi puhumaan mieliaineestaan, hevoskaupoista.

– Tai jos viisitoista ruplaa annatte, niin hevostorilta ostan, – sanoi Nikita, joka tiesi, että Wasili Andrejitshin tarjoamasta hevosesta korkein hinta oli seitsemän ruplaa, vaan että Wasili Andrejitsh, jos sen hänelle myöpi, laskee siitä kaksikymmentä viisi, ja hän siten puoleen vuoteen ei saa häneltä rahaa irti.

– Se on hyvä hevonen. Ja minä toivon sinulle samaa, kuin itselleni.

Omantunnon mukaan teen. Brehunov ei tee vääryyttä kellekään ihmiselle.

Vaikka omani menköön, mutta muiden tavoin en tee. Rehellisesti kaikki,

– huusi hän kuin ainakin kauppoja tehdessään. – Se on oikea hevonen.

– On maar', – sanoi Nikita huo'ahtaen, ja vakuutettuna, ett'ei maksanut enää kuunnella, päästi hän irti kauluksensa, joka heti peitti hänen korvansa ja kasvonsa.

Noin puolen tunnin ajan ajoivat he ääneti. Tuuli puhalsi kylmäksi

Nikitan sivun ja käsivarren siltä kohdin, mistä turkki oli rikki.

Hän kyyhistäytyi ja hengitti kaulukseen, joka peitti hänen suunsa, ja hänen henkensä tuntui lämmittävän häntä.

– Mitä luulet, ajetaanko Karamyishevoon vai suoraan? – kysyi Wasili

Andrejitsh.

Karamyishevoon kävi enemmän ajettu tie, joka oli viitoitettu molemmin puolin, mutta oli pitempi matka. Suoraan taas oli lyhyempi tie, mutta vähemmin ajettu ja viittoja ei ollut, tahikka oli huonoja ja umpeen peittyneitä.

Nikita mietti hetkisen.

– Karamyishevoon on kyllä pitempi, mutta parempi ajaa, – vastasi hän.

– Eihän sitä ole suoraan muuta, kuin alhon poikki ajaa, kunhan ei vaan eksyisi, ja sitte kyllä hyvä tie, sanoi Wasili Andrejitsh, jonka teki mieli ajaa suoraan.

– Kuinka tahdotte, – sanoi Nikita ja laski taas kauluksensa.

Niin Wasili Andrejitsh tekikin ja, ajettuaan noin puolen virstan verran, käänsi hän vasemmalle.

Käänteestä asti oli tuuli heille melkein vastassa. Ja sitä paitsi alkoi sataa lunta. Wasili Andrejitsh ajoi hevosta, pullisteli poskiaan ja puhalteli alaalta viiksiinsä. Nikita torkkui.

Ääneti ajoivat he niinkään noin kymmenen minuuttia. Yht'äkkiä Wasili

Andrejitsh sanoi jotakin.

– Mitä? – kysyi Nikita, silmiään aukaisten.

Wasili Andrejitsh ei vastannut, vaan kumartui milloin toiselle milloin toiselle puolelle ja katseli eteen ja taaksepäin. Hevonen, joka oli märkänä kaulan ja reisien kohdalta, astui käyden.

– Mikä nyt on, hä? – uudisti Nikita kysymyksensä.

– Hä, hä, – matki häntä Wasili Andrejitsh vihaisesti. – Viittoja ei näy! Varmaan ollaan eksytty.

– Seis sitte, niin katsastan tietä, – sanoi Nikita, hyppäsi keveästi reestä, otti piiskan käteensä ja astui vasemmalle, samalle puolelle, jossa istui.

Sinä vuonna ei ollut kovin paljon lunta, niin että saattoi ajaa yltä yleensä, vaan paikoittain kuitenkin polviin asti, ja lunta meni Nikitan saappaan varsiin. Nikita astui, tunnusteli jaloillaan ja piiskalla, mutta tietä ei ollut missään.

– No? – sanoi Wasili Andrejitsh, kun Nikita palasi reen luo.

– Tältä puolen ei ole tietä. Pitää mennä toiselle puolelle.

– Tuolla edessäpäin jotain häämöittää, mene sinne katsomaan, – sanoi

Wasili Andrejitsh.

Nikita meni sinne. Se oli multaa, joka pisti esiin lumen alta. Käveltyään sitte oikeallekin, palasi Nikita reen luo, puisteli lumen päältänsä ja saappaan varresta ja istuutui rekeen.

– Oikealle pitää ajaa, – sanoi hän varmasti, Mutta tietä vaan ei ollut. He ajoivat siten vähän aikaa. Tuuli ei talttunut ja lunta sateli yhä.

– Mepä, Wasili Andrejitsh, taidetaan olla ihan eksyksissä, – sanoi Nikita yht'äkkiä ihan kuin hyvillään. Mitäs tämä on? – sanoi hän osottaen mustia perunan varsia, jotka lumen alta töröttivät.

Wasili Andrejitsh pysäytti märän ja voimiaan ponnistelevan hevosen. —

Mikä nyt? – kysyi hän.

– Nyt sitä ollaan Saharjevan pellolla. Näetsen, minne jouduttiin!

– Valehtelet! – sanoi siihen Wasili Andrejitsh, joka nyt puhui ihan toista, yksinkertaista talonpojan kieltä, kuin kotona.

– Enkä valehtele, Wasili Andrejitsh, totta puhun, – sanoi Nikita. – Reen kulustakin kuuluu, että perunamaata kuletaan; tuossa on varsia läjässäkin. Saharjevan tehtaan peltoa tämä on.

– Katos, minne eksyttiin! – sanoi Wasili Andrejitsh. – Mitenkäs nyt sitte?

– Pitää kääntää oikealle, ei muuta mitään, jonnekinpahan sitte tullaan, – sanoi Nikita.

Wasili Andrejitsh totteli ja käänsi hevosen, niinkuin Nikita oli sanonut. Siten he ajoivat jotenkin kauan. Milloin he ajoivat kasvismaille, missä oli alastomia paikkoja ja nietoksia rinnan, milloin pelloille ja kesannoille, milloin taas syvän ja kaikkialla yhtä valkoisen, tasaisen lumen peittämälle kentälle. Lunta satoi yläältä ja tuprusi alaaltapäinkin. Milloin tuntui kuin he olisivat ajaneet alamäkeä, milloin taas vastamäkeä, milloin oli kuin he olisivat seisoneet paikallaan ja lumikenttä kiitänyt heidän

ohitsensa. Molemmat olivat ääneti. Hevonen näkyi uupuneen; se oli ihan kuurassa ja astui käyden. Yht'äkkiä se pysähtyi ja istui ojaan. Wasili Andrejitsh tahtoi pidättää, mutta Nikita huusi hänelle.

– Mitä siinä pitelee! Kun tartuttiin, niin ylös pitää päästä – No, hevonen, no, no! – huusi hän iloisella äänellä hevoselle, hypäten ulos reestä ja upoten itse ojaan. Hevonen tempaisi ja pääsi kohta ylös kovalle penkereelle. Siinä oli näköjään kaivos.

– Missäs sitä sitte ollaan? – sanoi Wasili Andrejitsh.

– Kohtapahan nähdään! – vastasi Nikita. – No, ala mennä!

Jonnekinpahan tästä tullaan.

– Eikös tuo liene Gorjatshkinin metsää? – sanoi Wasili Andrejitsh, osottaen jotakin mustaa, joka häämöitti heidän edessään.

– Jahka likelle päästään, niin nähdään, mikä metsä se on, – sanoi Nikita. Nikita näki, että sieltä päin lenteli soikeita pajun lehtiä, ja tiesi, ett'ei se ollut metsää, vaan ihmisasunto, vaikka ei tahtonut sanoa. Ja todenperään. Eivät olleet ajaneet vielä kymmentä sylvä ojaista, niin jo heidän edessään häämöitti puita ja kuului omituista, uutta alakuloista ääntä. Nikita oli arvannut oikein: se ei ollut metsää, vaan rivi korkeita pajupensaita, joissa siellä täällä räpytteli muutamia lehtiä. Pajut näköjään kasvoivat riihen luona olevan ojan varrella. Tultuaan tuulessa alakuloisesti valittavien pajupensaiden luo, nousi hevonen yht'äkkiä ensin etujaloillaan rekeä korkeammalle, sitte takajaloillaan eikä uponnut enää polviin saakka lumeen. Siinä oli tie.

– Nyt sitä tultiin, – sanoi Nikita, – vaan tiesi minne.

Hevonen juoksi hairahtumatta umpeen tuiskunnutta tietä pitkin, eivätkä he olleet ajaneet vielä neljääkymmentä sylvä, kun näkyi riihen aita, josta lakkaamatta tuiskusi lunta. Riihen toisella puolen kääntyi tie myötätuuleen ja he ajoivat kinokseen. Mutta edessäpäin näkyi kuja kahden talon välissä, niin että kinos sen tautta näköjään oli muodostunut tielle ja oli ajettava yli. Ja niin olikin. Kun he olivat ajaneet nietoksen yli, tulivat he tielle. Takapihalla riippui nuoralla kuivamassa jäätyneitä liinavaatteita, joita tuuli vihaisesti reposteli. Kovimmin häilyi siinä valkoinen paita, ankarasti hihojaan viuhtoen. – Katos akkoja, kun laiskuudessaan pyhäksikään eivät ole vaatteita pois korjanneet, – sanoi Nikita, katsellessaan kuivamassa olevia vaatteita.

III

Kadun päässä vielä tuuli ja tie oli ummessa, mutta kylän sisällä oli tyyni, lämmin ja iloista. Erään talon kohdalla haukkui koira, toisen kohdalla seisattui ajavia katselemaan muudan nainen, joka oli jostakin juossut takki korvissa. Keskeltä kylää kuului naisten laulua. Näytti siltä kuin kylässä olisi ollut vähemmin sekä tuulta että lunta ja kylmää.

– Tämähän on Grishkino, – sanoi Wasili Andrejitsh.

– Niin on, – vastasi Nikita.

Ja se olikin Grishkino. He olivat ajaneet harhaan vasemmalle noin kahdeksan virstaa, mutta olivat kuitenkin tulleet lähemmäksi määräpaikkaansa. Grishkinosta Gorjatskinoon oli noin viisi virstaa..

Keskellä kylää tuli heitä vastaan isokasvuinen mies, joka astui keskitietä.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.